

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Helsingin seudun kauppakamari kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selontekoon.

Suomalainen yhteiskunta ja sen kilpailukyky nojaavat vahvasti osaamiseen ja toimivaan koulutusjärjestelmään. Toimiva koulutusjärjestelmä ja sen kyky vastata osaamistarpeisiin on myös yritysten elinvoimaisuuteen olennaisesti vaikuttava tekijä.

Koulutuspoliittinen selonteko tarkastelee koulutusjärjestelmään vaikuttavia muutostekijöitä, kuten ilmastonmuutosta ja väestökehitystä. Väestömuutoksen ja maahanmuuton merkitys ja vaikutus koulutusjärjestelmälle jäävät selonteossa kuitenkin pintapuoliseksi ja selonteon fokus vaikuttaa melko yksilökeskeiseltä. Myös kansainvälinen ulottuvuus jää selonteossa ohueksi ja esimerkiksi koulutusviennin tarjoamat mahdollisuudet jäävät vähälle huomiolle.

Työelämäyhteistyön merkitys jää selonteossa lähes vaille huomiota ja Helsingin seudun kauppakamari olisi toivonut selonteolta yhteiskunnan menestymisen kannalta tärkeän yritysten elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn huomioimista. Mahdolliseen jatkotyöstämiseen tulee kytkeä tiiviisti mukaan myös työ- ja elinkeinoelämän edustajat.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Kts yleiset selontekoa koskevat kommentit.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Selonteossa mainittu painottaminen esi- ja perusopetuksen perusrahoitukseen on kannatettavaa pitkjänteisen toiminnan turvaamiseksi. Helsingin seudun kauppakamari pitää tärkeänä perustaitojen riittävää tasoa toisen asteen koulutukseen siirryttäessä ja riittävien resurssien kohdentamista sen turvaamiseksi.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Toisen asteen koulutusta kuvaava luku on kirjoitettu peruskoulun päättävien nuorten näkökulmasta. Se, että ammatillisen koulutuksen opiskelijoista yli puolet on yli 20-vuotiaita, on välttämätöntä huomioida ammatillisen koulutuksen kehityksessä.

Selonteossa viitataan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyön tiivistämiseen ja annetaan myös viitteitä toisen asteen koulutuksen dualimallin purkamisesta. Koulutusmuotojen välinen yhteistyö esimerkiksi koulutuksen järjestämisen, hallinnon ja tilojen saralla on kannatettavaa, mutta koulutusmuotoja on tärkeä kehittää omina kokonaisuuksinaan.

Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on tuottaa osaavaa työvoimaa yritysten tarpeisiin eikä tätä perustehtävää tule hälventää. Aktiivinen vuoropuhelu ja yhteistyö yritysten ja ammatillisen koulutuksen välillä on tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpää, jotta koulutuksen järjestäjät pystyvät vastaamaan osaajatarpeisiin joustavasti ja nopeasti.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Tavoitteet siitä, että vähintään 50 % ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon ja että siirtymät toiselta asteelta korkeakoulutukseen ovat sujuvia, ovat kannatettavia. Helsingin seudun kauppakamari pitää hyvänä hallituksen aikeita lisätä korkeakoulujen aloituspaikkamääriä.

Aloituspaikkojen kohdentamisessa on tärkeää huomioida alueelliset tarpeet. Ennusteen mukaan Uudellamaalla n. neljännes työvoimasta jää eläkkeelle seuraavan 15 vuoden aikana ja samaan aikaan työtehtävistä yhä suurempi osa vaatii korkeakoulututkintoa. On myös nähtävissä, että Helsingin seudun korkeakoulujen vetovoima kasvaa vuosittain ja esimerkiksi vuosien 2018–2020 aikana ensisijaisesti Uudenmaan korkeakouluihin hakeneiden määrä nousi 34 prosentista 44 prosenttiin. Aloituspaikkoja alueella ei kuitenkaan ole lisätty samassa suhteessa: vuosina 2017–2019 yli 30 prosenttia maan ylioppilaista valmistui Uudeltamaalta, mutta seuraavan syksyn yhteishaussa maakuntaan kohdistui vain noin 26 prosenttia aloituspaikoista. Tämä epäsuhta tulisi korjata kiireellisesti, sillä metropolialueen elinvoimaisuus hyödyttää koko maata.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Jatkuvan oppimisen uudistuksen tavoitteena on turvata työuran aikaisen osaamisen kehittämisen mahdollisuudet. Jatkuvan oppimisen uudistuksessa on panostettava joustavien, yksilöllisiin tarpeisiin vastaavien opintokokonaisuuksien saatavuuteen siten, että myös tutkintoa suppeammat opintomahdollisuudet ovat helposti löydettävissä ja saatavilla. Uusien hallintorakenteiden luomista tulee välttää ja jatkuvan oppimisen uudistukseen suunnatut resurssit on suunnattava olemassa olevan palveluntarjoajaverkoston tarjonnan hyödyntämiseen nykyistä tehokkaammin.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Suomen väestökehitys edellyttää voimakasta satsaamista työ- ja koulutusperäiseen maahanmuuttoon. Koulutusjärjestelmän toimivuus ja kyky vastata tulijoiden tarpeisiin on yksi olennaisista vetovoimatekijöistä kansainvälisistä osaajista käytävässä kilpailussa. Tämä ei kuitenkaan selonteossa riittävällä tavalla näy.

Hallitusohjelman tavoitteet työperäisen maahanmuuton edistämisestä edellyttävät, että ammatillisen koulutuksen tutkintoja voidaan myöntää myös muilla kuin kotimaisilla kielillä nykyistä selvästi joustavammin. Kotimaisten kielten osaamista voidaan vahvistaa myös osana vieraskielistä tutkintoa. On myös aloja, joiden vetovoima kotimaisten nuorten keskuudessa on heikko ja vieraskielisten ammatillisten tutkintojen mahdollistaminen toisi siten helpotusta myös yritysten osaajapulaan.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Vataja Riikka

Helsingin seudun kauppakamari - Heikki J. Perälä, toimitusjohtaja, Helsingin
seudun kauppakamari Riikka Vataja, asiantuntija, Helsingin seudun
kauppakamari